

Informasjonsnotat 1, levekår Agder

Hva er oppdraget?

Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune fikk følgende oppdrag av Sørlandstinget i mars 2017:

«Sørlandstinget anmoder fylkeskommunene om å lede og koordinere et helhetlig og langsiktig levekårssatsing i et partnerskap mellom stat, fylke og kommuner».

Hva er utfordringen?

Levekår er en av Agder-regionens største utfordringer. På tross av mange års innsats, ligger Agder fremdeles bak resten av Norge på vesentlige levekårsstatistikker. Noen eksempler er:

- Høyeste andel unge under 30 år på arbeidsavklaringspenger.
- Blant fylkene med høyest andel på uføretrygd.
- Blant fylkene med lavest sysselsettingsgrad.
- Lavest andel kvinnelige innvandrere fra Asia/Afrika/Latin-Amerika/Øst-Europa utenfor EU som er i jobb.
- Høyest andel kvinner i deltidsstillinger.

Hva er i gang allerede?

Det er gjennomført og det pågår mye bra i kommuner og fylkeskommuner i Agder. Her er noen eksempler:

[Agderprosjektet](#) og [FLIK-prosjektet](#) er to av de største prosjektene som er gjennomført med fokus på barn og unge. Flere kommuner har laget egne planer for likestilling, inkludering og mangfold, og økt fokuset på kartlegging av folkehelse i tråd med nye lover.

På likestillingsfeltet er det opprettet et Nettverk for Heltidskultur. Prosjektet [Likestilt Arbeidsliv](#) utvikler en sertifiseringsordning for bedrifter som jobber aktivt med mangfold og likestilling på arbeidsplassen.

To andre prosjekt som har fått mye oppmerksomhet og som inspirerer mange er:

[Lindesneslosen](#): Prosjekt i Lindesnes-regionen som gir individuell, tilpasset oppfølging til ungdom som har falt, eller står i fare for å falle, ut av skole eller jobb. Oppfølgingen gjør at ungdommene har større mulighet for å komme tilbake i utdanning eller arbeidsliv.

[Gateentreprenørene i Arendal](#): Kirkens Bymisjon sitt veksthus for personer som står utenfor jobb og skole. Et eksempel på sosialt entreprenørskap som gjennomføres i samarbeid med NAV og Arendal kommune. Arbeidsledige får mulighet til å utvikle produkter og tjenester.

Hvorfor trengs en helhetlig og langsiktig regional levekårssatsing?

Til tross for tiltakene nevnt over, er ikke levekårene i Agder på det nivået de bør være.

For å nå det nivået er det helt nødvendig å sikre at kunnskapen fra gjennomførte og pågående prosjekter blir godt innarbeidet i kommunene, og at kunnskapen videreføres til andre kommuner.

Videre trengs det en ekstra satsing for å lukke gapet mellom Agder og resten av Norge – en satsing som kommer i tillegg til systematisk forbedringsarbeid som gjøres daglig i skoler, barnehager, helsesektoren og innsatsen fra frivillige organisasjoner. Målet er at Agder blir en region som våger å gå nye veier, tester ut ulike tiltak for å bygge ned barrierer i hjelpe- og tiltaksapparatet slik at flest mulig kan delta i samfunnslivet og leve av egen inntekt.

Derfor må den regionale levekårssatsingen være helhetlig. Vi må se Agder under ett, opprette et godt samarbeid med sentrale aktører, finne ut hvilke utfordringer som finnes hvor, og innføre de riktige tiltakene – på individnivå, og spesielt på systemnivå.

Levekårssatsingen må også være langsiktig. Et samfunn forandres ikke gjennom ett prosjekt eller på ett år. Men ved å tenke nytt og helhetlig i dag, vil de særegne levekårsutfordringene i Agder kunne være historie om 15- 20 år.

Hva er nytt i den regionale levekårsatsingen?

Første fase av den regionale levekårsatsingen består av det nylig igangsatte folkehelseprogrammet, i tillegg til to nye satsinger.

Nasjonalt program for folkehelsearbeid i kommunene

Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune er valgt ut som programfylker i nasjonalt program for folkehelsearbeid i kommunene (folkehelseprogrammet).

Folkehelseprogrammet er et utviklingsprogram som skal bidra til en langsiktig styrking av kommunenes arbeid med å fremme barn og unges psykisk helse og livskvalitet. Dette inkluderer også forebyggende arbeid.

I Agder er disse prosjektsatsingene valgt ut:

1. Aktiviteter og rusfrie møteplasser
2. Bedre tverrfaglig samarbeid i folkehelsearbeidet (BTI)
3. Helsefremmende skoler og barnehager
4. Bekjempe sosial ulikhet i barn og unges psykiske helse

Regional områdesatsing:

En områdesatsing er en ekstraordinær innsats i et område med levekårsutfordringer. Gjennom fysiske, sosiale og økonomiske virkemidler innfører områdene tiltak som skal bedre levekårene. Slike områdesatsinger pågår i flere storbyer, hvor Groruddalsatsingen i Oslo er den største. Agder ønsker å bruke erfaringene og tilpasse metodikken som er brukt i storbyene for å møte regionens utfordringer.

Oxford Research utarbeider en rapport som leveres i april. Rapporten vil anbefale hvilke kommuner som kan være med i områdesatsingen, og hvilke tiltak som bør innføres. Tiltakene skal beskrives og følges tett gjennom evalueringer og effektmålinger. De tiltakene som fungerer kan så videreføres til andre kommuner med lignende utfordringer.

Rapporten vil danne grunnlag for en søknad om statlige midler til en målrettet regional områdesatsing med årlige bevilgninger over statsbudsjettet.

Økt samarbeid med NAV

Ungdommer som fullfører videregående opplæring har langt større sjanse for å komme seg ut i arbeid enn de som dropper ut. Vest-Agder fylkeskommune, Vennesla kommune, Universitetet i Agder, NAV Vest-Agder og NAV Vennesla ser nå på muligheten for å omdisponere penger fra folketrygden til utdanningsmyndighetene.

Målet er at riktige tiltak på et tidligere tidspunkt skal hindre de unge i å havne i NAV-systemet. Vennesla videregående skole er pilot i dette nye prosjektet der flere etater på Agder står sammen for å løse store levekårsutfordringer.

I fremtidige faser vil også flere initiativ tas inn som en del av den regionale levekårssatsingen. KS har i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet og Arbeids- og sosialdepartementet startet et pilotnettverk for å utvikle mulighetsrommet til NAV. Gjennom initiativet skal NAV-kontorene lokalt kunne få større handlingsrom og ansvar. NAV-kontorer i Agder vil være med i denne piloten, som kan gi nye måter å jobbe med levekårsutfordringer på.

Næringslivet er også en viktig sektor som skal involveres. Dette kan være i form av at Agder blir en forsøksregion for insentiv-ordninger som skal få flere i arbeid. Her kan kommuner, NAV og næringslivsaktører inngår som partnere.

Hva er fylkeskommunenes rolle i den regionale levekårssatsingen?

Det er den enkelte kommune som må eie utfordringene og bidra til å løse dem. Fylkeskommunene vil derfor ha et overordnet koordineringsansvar for den regionale levekårssatsingen. Fylkeskommunene har allerede en slik rolle i den nasjonale programmet for folkehelsearbeid i kommunene.

Fylkeskommunene inviterer også til partnerskap for å få bedre dialog mellom kommuner og deres fagpersoner, og skape et bedre samarbeid med regionale samarbeidsaktører. I tillegg vil det arrangeres fagkonferanser og workshops.

Fremdriftsplan og milepæler vår 2018

- 28. februar: Møte i rådmannsgruppen status levekårssatsing Agder
- 14. Mars: Prosjektverksted for nye prosjekt innenfor folkehelse og levekår
- 16. Mars: Dialogmøte med Oxford Research
- 4. april: Møte i Sørlandsrådet: politisk verksted levekår hvor Oxford Research deltar
- 6. april: Rapporten levekårssatsing Agder ferdigstilles og etter dette settes det ned en skrivegruppe som skal utarbeide søknad om nasjonale midler
- Sikre finansiering til pilotprosjekt NAV/Vennesla VGS/ Vennesla
- Etablere dialog med næringslivet